

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟ ΜΑΖΑΡΑΚΗ

Κατὰ τὴν τιμητικὴ Ἐκδήλωση τοῦ
Συλλόγου Ἱεροψαλτῶν Ν. Εὐβοίας «Ο ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ ΡΗΓΑΣ» -
Ι. Ν. Εὐαγγελιστρίας Κανήθου 15.12.2013

Σεβασμιώτατε,
σεβαστοὶ πατέρες,
ἀγαπητοὶ συνάδελφοι,
εὐσεβὲς ἀκροατήριο.

Θέλω καὶ ἐγὼ νὰ καλωσορίσω τοὺς φίλους ὁμοτέχνους τῆς ὁμόρου ἐπαρχίας τῶν Θηβῶν καὶ νὰ τοὺς εὐχηθῶ θεία ἐνδυνάμωση στὸ κοπιῶδες ψαλτικὸ ἀγώνισμα τοῦ ἐπικείμενου Ἀγίου Δωδεκαημέρου. Ὅφείλω νὰ συγχαρῶ τὸ Σύλλογό μας, τὸ Σύλλογο Ἱεροψαλτῶν Ν. Εὐβοίας «Ὁ παπα-Γιώργης Ρήγας», γιὰ τὶς πρωτοβουλίες σύμπραξης μὲ συναδέλφους ἄλλων περιοχῶν, ἀλλὰ συνάμα καὶ γιὰ τὴν ὄντως ἀξιόγαστη ἰδέα του νὰ θεσπίσει τὴν ἀπόδοση τιμῆς σὲ ἐκλεκτοὺς συναδέλφους ποὺ ἔχουν ἀποχωρήσει ἀπὸ τὴν ἐνεργὸ δράση.

Τὸ ἔργο τοῦ ἱεροψάλτη εἶναι σημαντικότατο, καθὼς ἡ συμμετοχὴ του σὲ ὅλο τὸ φάσμα τῆς λατρευτικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ἐκκλησιολογικὰ ἀξιολογημένη ὡς πολύτιμη καὶ ἀναντικατάστατη. Ταυτόχρονα εἶναι ἓνα ἔργο ἀπαιτητικὸ καὶ ἐξόχως κοπιαστικό. Εἶναι λοιπὸν ἄξιο καὶ δίκαιο νὰ τιμῶνται κάποιες διακεκριμένες προσωπικότητες τοῦ ἱεροῦ ἀναλογίου, καὶ ἰδίως ἐκεῖνοι ποὺ γιὰ διαφόρους λόγους, κυρίως λόγω ἡλικίας ἢ ἀσθενείας, ἔχουν παραδώσει τὴ σκυτάλη σὲ νεώτερους συνεχιστὲς τοῦ θεάρεστου ἔργου τους.

Ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι καὶ ὁ σήμερα τιμώμενος Ἐλευθέριος Μαζαράκης, ὁ ἀγαπητὸς μας Λευτέρης. Ἕνας συνάδελφος-πρωτοψάλτης, ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες τῆς σύστασης αὐτοῦ τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ τοὺς διαχρονικοὺς ὑποστηρικτὲς του, ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ εἶδαν τὸ Σύλλογο ὡς μία κοιτίδα διαφύλαξης καὶ μεταλαμπάδευσης τῆς ἱερῆς καὶ θεουργικῆς ψαλτικῆς τέχνης.

Θεῖα δὲ συνέργεια συνετέλεσε ὥστε ἡ σημερινὴ τιμητικὴ ἐκδήλωση νὰ πραγματοποιεῖται τὴν ἡμέρα τῆς ὀνοματικῆς του ἐορτῆς καὶ μάλιστα στὸν ναὸ ὁποῖο πρωτοξεκίνησε τὴν ψαλτικὴ του διαδρομὴ, πρὶν ἀπὸ ἀκριβῶς 50 χρόνια. Ἐδῶ, στὸ μικρὸ τότε ἐκκλησάκι, ποὺ ὑπῆρξε ἡ ἀρχικὴ μορφή τοῦ περικαλλοῦς σημερινοῦ ναοῦ, ἄνοιξε τὰ ἱεροψαλτικὰ φτερά του, συνεγείροντας τὸ ἐκκλησίασμα σὲ ὑψίδρομες δοξολογικὲς καὶ παρακλητικὲς ἀπογειώσεις. Καὶ ἄλλοι ναοὶ ἀντήχησαν τὴν καλλικέλαδὴ μολπὴ του, ὅπως ὁ ναὸς τοῦ Τιμίου προδρόμου στὴν Ἀμάρυνθο καὶ ἐσχάτως τῶν Εὐβοέων Ἀγίων στὴ Χαλκίδα. Ὅμως ὁ ναὸς ὁ ὁποῖος ἔχει συνειρμικὰ γιὰ μᾶς τοὺς παλαιότερους συνδεθεῖ ἀρρηκτα μὲ τὴν ἱεροπρεπῆ καὶ ἡδύμολπη παρουσία τοῦ Λευτέρη εἶναι ἐκεῖνος

τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνήματος τοῦ Ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Ρώσου, στοὺς Προκόπι Εὐβοίας. Ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου ποὺ ἦταν, εἶναι καὶ θὰ εἶναι ὁ φίλος καὶ ὁ προστάτης τοῦ Λευτέρη, ὁ παραστάτης καὶ συναντιλήπτορας σὲ ὅλες τὶς περιστάσεις τοῦ βίου του.

Λέγεται ὅτι ὁ αἰμίνηστος καθηγητὴς τῆς Λειτουργικῆς Ἰωάννης Φουντούλης εἶπε σὲ κάποια στιγμή: «Νὰ εὐχεσθε ὁ ψάλτης τῆς ἐνορίας σας νὰ μὴν εἶναι καλλιφῶνος». Πίσω ἀπὸ τὴν παραδοξότητα καὶ τὴν ἐσκεμμένη ὑπερβολὴ τοῦ λόγου αὐτοῦ κρύβεται μιὰ ἀλήθεια. Ἡ καλλιφωνία ἀποτελεῖ πειρασμὸ γιὰ φωνητικὴ ἐπίδειξη καὶ γιὰ τεχνικὴ ἐκζήτηση, ποὺ φθάνει ἐνίοτε στὰ ὅρια τῆς θεατροποίησης τοῦ ναοῦ ἢ ἀκόμη καὶ τῆς ἀλλοτρίωσής του σὲ τέτοιο βαθμὸ, ποὺ νὰ θυμίζει μᾶλλον τόπο θυμελικοῦ ξεφαντώματος ἢ μουσουλμανικοῦ τεμένους, παρὰ ὥρο λογικῆς λατρείας.

Ὅμως, εὐτυχῶς, δὲ συμβαίνει πάντα αὐτό. Ὑπάρχουν καλλιφῶνοι ἱεροψάλτες οἱ ὁποῖοι ἔχουν πλήρη συναίσθηση τοῦ λειτουργήματός τους καὶ τῆς εὐθύνης ποὺ αὐτὸ συνεπάγεται. Ὁ Λευτέρης ὁ Μαζαράκης εἶναι ἓνας ἀπὸ αὐτούς. Μὲ τὸ ψάλισμά του ὁ Λευτέρης ἀποδεικνύει ὅτι ἡ σπάνια καλλιφωνία καὶ ἡ ἐκτελεστικὴ δεινότητα μπορεῖ κάλλιστα νὰ συνδυάζεται μὲ τὴν ἱεροπρέπεια, τὴ σεμνότητα καὶ τὴν κατάνυξη, καὶ ταυτόχρονα μὲ τὴν αὐστηρὴ τήρηση τῆς μουσικῆς μας παράδοσης, ὅπως αὐτὴ ἀποτυπώνεται στὰ κλασικὰ κείμενα τῶν παλαιῶν συνθετῶν τῆς βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς.

Σὲ αὐτὸ τὸ θαυμαστὸ ἀποτέλεσμα τὸν ὁδήγησαν τόσο οἱ θεολογικὲς του σπουδές, ὅσο καὶ ἡ ἀναστροφή του μὲ ἀξιόλογους πνευματικὸς ἀνθρώπους καὶ δασκάλους. Καὶ δὲν εἶναι χωρὶς σημασία τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Λευτέρης ἀνδρώθηκε ψαλτικὰ παρὰ τοὺς πόδας σεμνοῦ καὶ σπάνιου ἀνθρώπου, τοῦ ἀοίδιμου πρωτοψάλτη τοῦ Μητροπολιτικοῦ μας ναοῦ, Γεωργίου τοῦ Καραβᾶ, ἀλησμόνητου δασκάλου καὶ τοῦ ὁμιλοῦντος.

Πέρα ὅμως ἀπὸ τὶς ἀγαθὲς ἐπιρροές, τὴν ψαλτικὴν του προσωπικότητα ἔρχεται νὰ ὀλοκληρώσει τὸ ἐκκλησιαστικὸ του ἦθος, βασισμένο, καὶ σὲ μιὰ φυσικὴ εὐγένεια. Δὲν ὑπάρχει Χαλκιδαῖος ποὺ νὰ γνωρίζει τὸν Λευτέρη –καὶ τὸν γνωρίζουν πάρα πολλοί– ποὺ νὰ μὴν ξεχωρίζει σ’ αὐτὸν τὴ μεγάλη ἀρετὴ τῆς εὐγένειας· μιᾶς εὐγένειας συνδυασμένης μὲ προσήνεια καὶ λεπτότητα στὴ διαπροσωπικὴ ἐπικοινωνία. Μιᾶς εὐγένειας ὅχι ἐπίπλαστης καὶ ὑποκριτικῆς, ἀλλὰ πηγαίας καὶ εἰλικρινοῦς. Μιᾶς εὐγένειας ποὺ στηρίζεται στὴν ἀγάπη πρὸς τὸ πρόσωπο τοῦ συνανθρώπου καὶ συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ἐξ ἴσου μεγάλη ἀρετὴ τῆς διάκρισης. Μὲ αὐτὸ τὸ ἦθος ἔθεσε τὸ σπάνιο ψαλτικὸ τάλαντό του στὴν ὑπηρεσίᾳ τῆς θείας λατρείας.

Στὰ σαράντα περίπου χρόνια ποὺ γνωρίζω καὶ συναναστρέφομαι ὡς συνάδελφος ἱεροψάλτης καὶ ἐκπαιδευτικὸς τὸν Λευτέρη, δὲ θυμᾶμαι οὔτε μία φορὰ νὰ προσέβαλε ἄνθρωπο, ἀκόμα καὶ ὅταν χρειάστηκε νὰ ἀντιμετωπίσει περιπτώσεις χονδροειδοῦς ἀπρέπειας καὶ ἀδιακρισίας. Μοῦ ἔρχονται στὸ νοῦ σκηνές ἀπὸ τὴν πανήγυρη τοῦ Ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Ρώσου, ὅπου μὲ περισσὴ διακριτικότητα καὶ εὐπροσηγορία ὑποδείκνυε σὲ αὐτόκλητους καὶ φάλτσους

χορωδούς νὰ παραχωρήσουν τὴ θέσιν τοὺς σὲ ἀπαραίτητα μέλη τῆς χορωδίας, ποὺ παρέμεναν κάτω ἀπὸ τὸ ἀναλόγιο, γιὰτὶ αὐτὸ εἶχε καταληφθεῖ ἀπὸ τοὺς ἀδιακριτοὺς αὐτοὺς καὶ ἀγενεῖς πανηγυριάτικους ψάλτες.

Κάποτε, ἓνας ψάλτης ἐξ Ἀθηνῶν, ἔχοντας αὐτοανακηρυχθεῖ μέγας πρωτοψάλτης καὶ βασιζόμενος στὴν εὐνοία φιλοξενούμενου μητροπολίτη, προσῆλθε νωρὶς πρὸ τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς πανηγύρεως στὸν ναὸ καὶ κατέλαβε *ipso jure*, χωρὶς προειδοποίηση καὶ μὲ περισσὴ θρασύτητα τὴ θέσιν τοῦ δεξιοῦ ἱεροψάλτη, συνοδευόμενος ἀπὸ κάποιους βοηθοὺς, οἱ ὅποιοι «σὰν καλοὶ κύριοι», ὅπως λέγει ὁ λαός, ἐγκαταστάθηκαν ἐκατέρωθέν του. Οἱ ντόπιοι χορωδοὶ ἡμασταν ἔτοιμοι νὰ ἀνακαταλάβουμε ἐξ ἐφόδου τὸ ἀναλόγιο γιὰ λογαριασμὸ τοῦ Λευτέρη. Ὁ ἴδιος ὅμως συνέστησε ψυχραιμία, γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ τὸ σκάνδαλον, καὶ μάλιστα στὴν πανήγυρη τοῦ ἁγίου ποὺ τόσο ἀγαποῦσε καὶ ἀγαπᾶ. Μετὰ τὴν ἀτελέσφορη συνομιλία του μὲ τὸν οἰηματία σφετεριστή, ἀποσύρθηκε καὶ παρακολούθησε τὴν ἀκολουθία ἀπὸ τὸ ἱερὸ βῆμα προσευχόμενος...

Ἐδῶ θὰ ἤθελα νὰ προβῶ σὲ μιὰ διευκρίνιση. Στὴν περίπτωση τοῦ Λευτέρη αὐτὴ ἡ εὐγένεια καὶ λεπτότητα στὴν ὁποία ἀναφερθήκαμε, σὲ καμία περίπτωση δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθεῖ ὡς ἔκπτωση στὴν εὐθυκρισία καὶ τὴν παρρησία. Εἶναι γνωστὸ ὅτι δὲ μασάει τὰ λόγια του. Ὁ δίκαιος λόγος του ὅμως, καίριος, τεκμηριωμένος καὶ ἐνίστε αὐστηρός, δὲν εἶναι ποτὲ προσβλητικός.

Πολλοὶ ἀπὸ μᾶς γνωρίζουμε τὴ μαχητικὴ, ἀλλὰ καὶ συνάμα συνετὴ καὶ διαλλακτικὴ συμβουλευτικὴ του συμπαράσταση σὲ περιπτώσεις προσωπικῶν δοκιμασιῶν, ἰδίως αὐτῶν ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ ἱεροψαλτικὸ μας λειτουργήμα.

Αὐτὴ ἡ αἴσθησις τοῦ δικαίου, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴ δεξιότητά του στὴ διαχείριση ἀνθρώπινων σχέσεων καὶ τὶς ἀδιαμφισβήτητες διοικητικὲς του ἱκανότητες τὸν ἔκανε νὰ εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἐπιτυχημένους διευθυντὲς Λυκείου ποὺ γνώρισε ἡ τοπικὴ ἐκπαιδευτικὴ μας κοινότητα.

Τί, ὅμως, ἔτι λέγω; Γνωρίζω ὅτι κάθε λέξη ποὺ προσθέτω προσκρούει στὴν ἐγνωσμένη μετριοπάθεια καὶ σεμνότητα τοῦ τιμωμένου. Πολλῶν τὶς μαρτυρίες θὰ μπορούσα νὰ ἐπικαλεσθῶ γιὰ νὰ φανερώσω σὲ ὅσους δὲν τὸν γνωρίζουν τὸ μέτρο τῆς ἀξίας του. Θὰ περιορισθῶ ὅμως σὲ μία, τὴν ὁποία θεωρῶ ὡς τὴν αὐθεντικότερη ἀλλὰ καὶ τὴν εὐγλωττότερη. «Τὸ ἀηδονάκι μας». Ὁ χαρακτηρισμὸς ἀνήκει στὸν ἀοίδιμο πατέρα Ἰάκωβο Τσαλίκη, στὴν ὁσιακὴ αὐτὴ μορφή τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Δαυίδ, στὴν πανήγυρη τῆς ὁποίας ἔψαλλε συχνὰ ὁ Λευτέρης.

Φίλτατοι συνεορταστές,

Ὁ Λευτέρης συνδέεται μὲ τοὺς περισσότερους ἀπὸ ἐμᾶς μὲ μιὰ σχέση ποὺ δὲν εἶναι ἀπλῶς συναδελφικὴ, ἀλλὰ μιὰ σχέση ἀδελφικὴ. Ἄς εὐχηθοῦμε ὅλοι, μὲ πρωτευχέτη τὸν Σεπτὸ Ποιμενάρχη μας, ἡ σχέση αὐτὴ νὰ ἐξακολουθήσει νὰ μᾶς ἐνώνει «εἰς πολλὰ ἔτη».